herpy

KAMÆLEONER

Carpet Chameleon

Furcifer lateralis

Furcifer lateralis er en lille, farverig kamæleon fra Madagaskars skove, krat og haver. Hunnen er særlig stærkt tegnet, især når hun er drægtig. Arten bliver kun 17-25 cm, modner på få måneder og lever kun 2-3 år, og dens beskedne størrelse gør den til en overkommelig kamæleon for den øvede holder.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo lateralis; Chamaeleo lambertoni* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-25 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-3 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne og regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**60-100 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**3-6 mdr.**
Kuldstørrelse	**6-23 æg**
Kuld pr. år	**3-6**
Inkubation	**150-400 dage** ved 20-25 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Furcifer*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter. Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Furcifer lateralis er en lille kamæleon på 17-25 cm i alt, hvoraf omkring halvdelen er hale. Kroppen er slank med en lav hjelm, og huden har en glat, fløjlsagtig overflade. Fra øjet stråler en kreds af striber, og langs flanken løber en hvid sidestribe med tre til fire store, ovale pletter. Navnet henviser til netop denne sidestribe (latin *latus*, side).

Hannerne er mest grønne og blå med lyse og mørke tegninger. Hunnerne er kraftigere bygget og dækker et næsten uovertruffent farvespektrum: grønt, rødt, blåt, gult, hvidt, sort, orange og violet. Drægtige og parringsvillige hunner skifter til blide pastelfarver, mens hunner, der afviser en han, bliver næsten sorte med stærke røde og blå farver. Kønnet kan ses på hannens fortykkede halerod, selv hos nyudklækkede unger.

Tidligere hørte to bestande med til arten: den større *F. major* i syd og den grønnere *F. viridis* i vest og nord. De regnes nu som egne arter, og i handlen kan arterne forveksles. Vildfangne dyr er stressede og ofte svækkede, og de er svære at holde i live. Dyr opdrættet i fangenskab er hårdføre og er det eneste rimelige valg.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Furcifer lateralis er hjemmehørende på Madagaskar. Arten findes i den østlige og centrale del af øen, fra omkring 100 m op til knap 2.000 m, og den er talrig mange steder.

Den hører til de mest almindelige kamæleoner på øen. Tidligere angivelser omfattede også syd, vest og nord, men dér lever de to nu adskilte arter *F. major* og *F. viridis*.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Arten lever i fugtig og tør skov, i fugtige savanner, krat, græsland og ofte i tæt bevoksede haver og på dyrkede arealer. Den findes op til knap 2.000 m højde og tåler en vis grad af forstyrrelse af levestedet.

Dyret sidder i buske og lave træer og er dagaktivt og solelskende. Om morgenen er dyret mørkt, så det hurtigt varmer op i solen. Forskellene mellem de enkelte bestande er store i størrelse og farve. Blågrønne dyr findes i fugtige områder med megen nedbør, og brune dyr findes i tørre områder.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 60 cm (længde × bredde × højde). Arten er lille og klarer sig i et mindre terrarie end de store kamæleoner, men højden er vigtig, fordi den bruger buskene fra bund til top. Bundarealet bør ikke være under 40 × 40 cm.

Et terrarie af glas holder bedre på varme og fugt end et rent netterrarie. Låget skal være af net, og mindst én side skal have ventilationsåbninger, så luften ikke står stille. Netterrarier kan også bruges, men de kræver stærkere varme og hyppigere og længere sprøjtning. Arten klatrer gerne op ad nettet, så brug aldrig fint net, som kan skade tæer og kløer.

Indret terrariet tæt beplantet: en levende, busket plante som gummifigen eller *Schefflera* fylder omkring halvdelen af rummet og giver skjul, klatreplads og drikkevand. Tilføj tynde grene i mange tykkelser og vinkler, både øverst i lys og varme og forneden i skygge. Som bund passer et drænlag på 3-5 cm lecakugler eller småsten, en barriere af stof, 8 cm jord af lige dele sand og tørv og 3 cm dødt løv.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 24-29 °C. Brug en solplads på 32-35 °C, målt som overfladetemperatur med et IR-termometer, og lad den øverste del af terrariet ligge på 27-29 °C og skyggede steder og bunden på 21-24 °C. Gradienten er vigtig, for dyret skal kunne vælge.

Nattemperaturen er 18-22 °C. Faldet opnås ved at slukke alle lamper. Om vinteren er alle værdier 3-5 °C lavere.

En halogenpære med dæmper er en god varmekilde i små terrarier, for den giver præcis kontrol over varmen. Højere terrarier kræver en kraftigere pære. Alle lamper kobles til et ur.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 60-100 %. Terrariet må gerne tørre ud i løbet af dagen, så længe luften er relativt fugtig, og dyret kan drikke dagligt. Ventilation er nødvendig, ellers bliver jorden for våd, og skimmel og luftvejsinfektioner følger.

Dyret drikker vanddråber fra bladene og siderne, ikke af en skål. Sprøjt to til tre gange om dagen i 30-60 sekunder, til bladene er dækket af dråber, og stop, før jorden bliver mættet. Sprøjt ikke igen, før dråberne er fordampet, og det øverste jordlag er begyndt at tørre. Et automatisk sprinkleranlæg med ur er en god investering, fordi tågen er fin og ikke forstyrrer dyret. Et drypanlæg eller en luftfugter hjælper også.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og solelskende, så den kræver kraftigt lys og UVB. Brug et T5 HO-rør med 6500 K til lys og et UVB-rør, der giver Ferguson-zone 3 på solpladsen. En kviksølvpære giver meget lys og UV, men også meget varme, og kan kun bruges i større terrarier. Almindelige LED-lamper giver ikke brugbar UVB.

Dagslængden skal følge årstiden: omkring 14 timer om sommeren, 12 timer i forår og efterår og 10 timer om vinteren. UVB-rør skiftes efter producentens anvisning, fordi effekten falder med alderen. Zonen er et skøn ud fra artens solelskende levevis. Dyret skal kunne søge skygge. Naturligt sollys er godt for arten, men gennem glas kan det overophede dyret.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

F. lateralis er ren insektæder. Byttet skal være omtrent så langt som afstanden mellem øjnene; melorme må gerne være længere. Varier føden: fårekyllinger, melorme, superorme, kakerlakker, bananfluer og bønnebiller. Insekterne skal selv have et rigt foder af frisk frugt og grønt. Hos unger bruges bananfluer, bønnebiller og små fårekyllinger.

Arten er grådig. Unger skal have al den føde, de kan æde, hver dag, op til 12 insekter. Voksne dyr får føde hver anden dag, omkring seks insekter. Støv alle foderdyr med et kalkpulver med lidt D3 og vitaminer. Der er ikke enighed om den bedste tilskudsstrategi.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Hannerne er aggressive og territoriale, og hunnerne stresser let. Dyrene kan bide hinanden, så parring skal overvåges, og dyrene skilles ad, når parringen er slut. Hos unger går det godt at holde små grupper, til de er kønsmodne, men de skal så adskilles og holdes hver for sig.

Arten er ikke et dyr til håndtering. Tag aldrig dyret op uden grund, og lad det ikke sidde i hånden. Vildfangne dyr er stærkt stressede af indfangning og transport og er skrøbelige. Dødeligheden er særlig høj hos drægtige hunner.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en tydeligt fortykket halerod på grund af hemipenis, og forskellen kan ses allerede hos unger lige efter klækning. Hannerne er normalt lidt mere slanke og kan være lidt større, hunnerne er kraftigere og oftest mere farvestærke.

Begge køn er kønsmodne efter 3-6 måneder. Hannerne takker sjældent nej til en parring.

PARRING

Arten yngler hele året. Før hunnen til hannens terrarie. En parringsvillig hun bliver blid pastelfarvet og reagerer ikke på hannen, som nikker med hovedet og starter parringen hurtigt. En hun, der ikke er klar, bliver næsten sort med røde og blå farver og blæser sig op med åben mund. Tag hende ud straks og prøv igen efter nogle dage.

Parringen varer 10-30 minutter. Nogle hunner accepterer kun én parring, andre parrer sig flere dage i træk. Begge dyr kan blive aggressive og bide, og parrene skal derfor overvåges eller skilles ad.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg 2-5 uger efter parringen. Kuldet er på 6-23 æg. Angivelserne om antal kuld svinger fra op til 3 til 3-6 om året. Hunnen kan lægge to eller tre kuld efter én parring, men en ny parring efter andet kuld giver bedre befrugtning.

En dag eller to før æglægningen holder hunnen op med at æde, og hun bliver urolig. Sæt hende da i en æglægningskasse: en mørk plastikkasse på omkring 20 liter med en varmepære på 20-40 W i den ene side og et lag på 15-20 cm af en blanding af sand og tørv, som skal være meget fugtigt, men uden stående vand. Arten graver ofte ikke, men spreder sine æg på overfladen, og det sker især, når jorden er for tør. Æg, der ligger løst, kan reddes, hvis de findes hurtigt, før de tørrer ud.

INKUBATION

Æggene lægges i små bøtter med låg uden huller og vermiculit, som er fugtet med to tredjedele af sin egen vægt i vand. Temperaturen er 20-25 °C, og omkring 22 °C er et godt udgangspunkt. Der anvendes både konstant temperatur og en kølig pause: 45 dage ved omkring 22 °C, derefter 45 dage ved omkring 16 °C og så igen 22 °C til klækning. Pausen kan forkorte rugetiden og få æggene til at klække tættere på hinanden.

Rugetiden varierer meget og er 5-13 måneder. Undervejs tilsættes kun lidt eller slet ingen fugt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne vejer omkring 0,4 g, og plejen er den samme som hos de voksne, bare i mindre skala. Giv bananfluer, bønnebiller og pinhead-fårekyllinger. Sprøjt planterne frem for ungerne, så vanddråber ikke kommer på snuden.

Ungerne vokser hurtigt og kan blive kønsmodne allerede efter 2-3 måneder. De kan opdrættes i små grupper, men angivelserne svinger fra omkring 50 dage til kønsmodenheden, og de trives bedst enkeltvis. Størrelsesforskelle kan gøre det nødvendigt at sortere dem. Senest ved kønsmodenheden skal de holdes hver for sig.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Infektioner i luftveje og mund, som er almindelige hos arten. Skyldes oftest dårlig ventilation eller for kolde og våde forhold.
- Skader på tæer og kløer af fint net.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB eller kalk.
- Stress, især hos vildfangne dyr, hos hunner og ved parring.
- Overhedning ved for kraftig lampe eller sol gennem glas.
- Dehydrering, hvis sprøjtningen er for sjælden eller dyret ikke finder dråber.
- Hunner, der ikke kan komme af med æggene, især hvis der ikke er et egnet lægested.

Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret holder op med at æde, bliver mørkt og slapt eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.